

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Fiducia In Deum Plurimas Et Utilissimas pro
vitâ spirituali instructiones Continens, Præcipue Ad
Obtinendam magnam animæ quietem, & afflictiones
quascunque ingenti cum solatio & fructu ...**

Dusault, Nicolas

Coloniæ Agrippinæ, 1660

Caput II. Providentia divina gubernat & ordinat omnia in bonum nostrum:
quæ cogitatio magno nobis debet esse solatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50333)

CAPUT II.

Providentia Divina gubernat & ordinat omnia in bonum nostrum : Quæ cogitatio magno nobis debet esse solatio.

§. I.

Sine reâ gubernatione res non subsistunt.

OMnis corporis tam physici & naturalis quàm civilis & politici rectus ordo dependet ab unitate sive unione & justâ dispositione eorum qui præsunt. Et sanè quæcunque querelæ, quæcunque dissidia & rebelliones inter membra aut cives extiterè, à divisione capitum & interioris, à quo vim motricem accipiunt & vitam, ipsius inordinatione sunt orta. Florentissimæ Græcorum Romanorumque Resp. intestinâ suorum Magistratuum discordiâ, dissipatæ sunt. Non ferebat hic pacem, nec ille superiorem, quondam dictum est de duobus Ducibus memoratissimis, à quibus potentissima, quæ unquam in orbe terrarum extitit, everia est Respub. Florus l. 4. c. 2. Corpus humanum tanta compactum & multitudine & diversitate organorum, quæ exigunt ad exequendum munus suum, innumerabiles qualitates, & dispositiones differentes, nimirum duritiem ossium, mollitiem carnis,

carnis, ebullitionem cordis, cerebri frigiditatem, oculorum caelestem quandam lucem, pedum terrestrem firmitatem & pondus, quae in seipso quoque perpetuum atque inter se nutrit bellum qualitatum inter se pugnantium frigoris, caloris, siccitatis & humiditatis, hinc inquam corpus tantam constans partium, organorum, humorum, & temperamentorum tam dissimilium varietate, quorum alia aliis sic discrepant, sese invicem corrumpunt ac destruunt, quae demum ratione potest stare sibi, atque conservari sine influxu & beneficio animae, quae illi vires, calorem & motum, sanitatem, motum & vitam subministrat? quae iustam compage membra colligit, temperat humores, cordi motum tribuit, sanguis replet medullam, venas sanguine. Hinc philosophus quidam intuitus forte corpus mortuum, sine arteriarum pulsu, sine motu, sensu gravem exhalans mephitum in effluvia vermium & putredinem sensim cedere, dicitur se fertur: apparet profecto, emigrasse hinc hospitem. Et omnino fateri necesse est, quod cadaver dam esse in corporibus nostris quo cadaver careat.

§. II.

Imperium Dei quam latè pateat, quàm placidum certumq; sit.

Multò Evidentissimam dicendi rationem habemus, quod grandis ista elementorum massa & tota naturæ visibilis & corporeæ machina in perpetua temporum ac tempestatum vicissitudine tam admirabilem & nunquam interruptam œconomiam retinere sex pene millium decursu annorum non potuerit, nisi supremo aliquo atque sapientissimo administrata spiritu, qui partes singulas omnipotente virtute suâ continet & summo cuncta moderetur imperio. Nimirum, *spiritus intus alit totamque infusa per artus, mens agit at molem & magno se corpore miscet.* Virgil. *Ænei.* 1.6. Ut sapienter canit Mantuanus Vates, qui id ipsum didicisse videtur ab ipsamet sapientiâ quæ de Divina providentia haud paulo clarius testatur. *Attingit à fine usque ad finem foreiter, & disponit omnia suaviter.* Sapi. 8. Enimverò infatigabilis hic opifex nullam relinquit sive in cælo sive in terra rem creatam, in qua ejus non occupetur industria, at sine contentione; manus habet tam protensas & digitos tam eruditos, & illas nulla res suâ distantia, hos nulla, effugiat

giat suâ parvitate, adeoque nihil minutum
 aut vile in quo non laboret artificio inco-
 parabili, imo totum agat, quando mini-
 videtur attingere: Brachia habet tam exte-
 ut amplectatur omnia, tam robusta ut co-
 stringat omnia: omnipotenti nutu diriget
 gula, & absolutâ potestate per semetip-
 regit universa, à summo cælo usque ad p-
 fundum abyssi non est quidquam festuca
 jectius quod non subsit ejus providenti-
 curæ, sine ejus nutu non decidit capillus
 capite aut passer in terram, aut capitulum
 nec folium movetur arboris quin appo-
 manum, Quod si tantâ vigilantia & sollici-
 dine providet rebus vilissimis, quantâ p-
 providere hominibus? an vel cogitari
 potest eorum rationem ab illo nullam ha-
 ri? an oblivisci rerum humanarum potest
 etiam fornicarum & muscarum bono
 gilat. Ecce, inquit propheta, regius, non
mitabit neque dormiet qui custodit Israël,
 merus ossium nostrorum apud ipsum
 dinumerat quotidie capillos capitis
 nec ullus excidit sine ejus permisso aut
 quò decidat. Nonne beatissima est for-
 stra sub tali duce & capite tam sapiente,
 potente, tam benevolo, quique semel no-
 susceptam curam intermittit aut immi-
 au-
 pin-
 fari-
 dor-
 Lu-
 m-
 deb-
 ani-
 gur-
 um-
 scrip-
 e. 7-
 ma,
 la p-
 rea
 atqu-
 pen-
 lass-
 quid-
 liqu-
 gine-
 tura
 sui c-
 nita
 levit-
 atten-
 adhi-
 imp-

nunquam? Vigil oculus in regum sceptris
 pingi solitus indicat vigilantiam iis esse neces-
 sariam qui alios gubernant. Et Sanctus Isi-
 dorus Pelusiota de Magistratibus dicit: ep. ad
 Lucium ὅλος ὁ φθαλμὸς ὀφείλει ὑπέχειν ὡς
 τὰ ζῶα πολυέματα: Qui aliis præest, totus
 debet esse oculus, sicut mystica Ezechielis
 animalia. Verum quibus hieroglyphicis fi-
 guris aut loquendi modis poterimus vel ad-
 umbrare Dei vigilantiam, qui, ut nonnulli
 scriptores, etiam Ethnici loquuntur, Plin. l. 2.
 c. 7. Totus est visus, totus animus, totus an-
 ma, Sene. in proæ. nat. quæst. in quo pars nul-
 la præter animum est, totus ratio est. Propte-
 rea sicut necessarium est, ut invigilet semper,
 atque sine intermissione se rebus nostris im-
 pendat, ita fieri non potest, ut hæc opera aut
 lassitudinem illi pariant aut tædium; talis si-
 quidem est conditio entis à quo dependet re-
 liqua omnia, quod SS. Patres appellant, ori-
 ginem & centrum omnium entium. Unde na-
 turæ nostræ extrema indigentia continuam
 sui curam ab illo postulat, ipsius autem infi-
 nita perfectio non patitur inde molestiam vel
 levissimam percipere. Nec minorem adhibet
 attentionem in productione formicæ quam
 adhiberet si mundum conderet, nec maiorem
 impendit laborem in gubernandis infinitis

C

mun-

mundis quam in unica conservanda forma
Portat omnia verbo virtutis suae, inquit Ap-
 stolus, Ad Hebræ. i. quo singulari loquen-
 modo significat rationem qua Deus utitur
 regimine creaturarum, ipsi soli propriam.
 Anselmus explicans illa verba, docet, *portat*
omnia, perinde esse ac tenere suspensa ne
 dant, & recidant in nihilum suum: quo de-
 ratur maximæ illa Deo curæ esse. Cum
 addit Apostolus, quod *portat omnia Verbo*,
 sinuat quod sine labore id faciat; quid
 expeditius faciliusque substantiæ intellectu
 li quam Verbum oris. Quidam interpre-
 vertunt *nutu potentia suae*, quod longè ma-
 ostendit hanc facilitatem. Theophyl. Com-
 Menoch. &c. Denique Deus ipse testatur
 Proverbiis, cap. 8. se cuncta com-
 quasi ludendo in orbe terrarum, & tam
 demus hæc omnia admirabili artificio
 prudentia olim condita esse, quæ nunc
 ratione continet & conservat omnia. Ipse
 creaturis omnibus in omnibus operatur
 veniens, concomitans, subsequens, dispo-
 dirigit, ordinat, & ministrat omnibus
 niæ pro beneplacito suo, *Tua Pater Providen-
 tia cuncta gubernat*, Sap. 14. ait Sapiens, &
 cuncta moderatur, manuducit, movet, & animat
 à supremo cœlestis hierarchiæ Angelo

ad vilissimum terræ vermiculum. In hac fide
 nati sumus, educati sumus & enutriti, & im-
 mori cupimus. Et quis est qui verbo & cla-
 rissimis scripturæ Sacræ oraculis fidem non
 habeat? immò naturali rationis lumini, una-
 nimi sapientum voci, communi populorum
 consensui, consentienti omnium seculorum
 vetustati? An non sunt hæc omnia amplissi-
 mæ instar Academiæ Doctorum, qui diversis
 modis eandem doctrinam tradunt, quod
 Deus unus sit qui gubernat omnia, qui dispo-
 nat de omnibus, qui intendat omnibus quæ
 ad nos pertinent? Nihil est certius, nihil fir-
 mius hac veritate. Nec solum substantiæ ra-
 tionis compotes hanc nobis annuntiant, sed
 creaturæ omnes sensu ac ratione carentes tot
 vocibus edisserunt, quot sunt distinctæ vo-
 cabulis & tanto veritatem hanc splendore il-
 lustrant, ut nec lucidissimus mundi oculus
 clarius cælum terramque illuminet, quam il-
 la hoc universum, nec sol ipse suis magis, qui-
 bus cingitur, radiis, quam hac veritate ful-
 geat.

§. III.

*Brevia anteponenda hominibus, qui hac cogni-
 tione carent.*

Hæc cogitatio Divinæ providentiæ fons
 est, unde manat nobis consolatio omnis

in nostris miseriis, adeo ut optabilius fore
 vitâ carere quam istâ cognitione in totu
 tisque, quibus expositi sumus corporis &
 mi malis tam inopinatis, diuturnis, aspe
 quibus ferendis nec vires suppetunt, nec
 tandis sufficit omnis prudentia nostra. No
 litas generis nostri, qua superamus beati
 quid nobis prodesset? Quid confert diade
 regi in carcere devincto, nisi quod eum
 ceteris incarceratis miserabiliorem red
 Imò illarum conditio tanto esset optabi
 nostrâ, quanto nostra illorum conditio
 gnior. Vultis ut hoc paucis confirmem?
 ta animantia & paucis aguntur cupiditatibus
 & per paucis ad vitam necessariis indig
 Non rimantur viscera terræ ut effodiant
 irritamenta malorum, non maria navig
 non obeunt regna nec regiones percurre
 ut alimenta conquirant. Solum nullum
 tam sterile quod ad pastum illis non suffi
 & si habeant, unde famem expleant, am
 us non requirunt. Persecutiones raras &
 ftes paucos patiuntur, ideoque iniuria
 damna pauciora: nostris ferme morbis
 gritudinibus carent, proinde nec remedia
 indigent aut medicinis, quæ ipsis sæpe
 bis sunt molestiores. Lectus illorum & se
 sus semper paratus: mensa ubique strata

alienis se ornamentis vestiunt, nec peregrinis
utuntur deliciis. iis quæ natura ipsis suppeditavit,
vescuntur. Et tamen constat non pauca animantium multo diutius vivere quam homines. Hæ sunt prærogativæ generis nostri quibus vincimus bestias & ab illis differimus. Mollities naturæ nostræ ut delicatior nos facit, sic & egentiores & Tantalò cupidiore. Unde & sexcentis rebus nobis opus est, quarum si quid desit, continuo miseri sumus. Præterea quemadmodum bruta multorum bonorum incapacia sunt, ita & expertia sunt multorum malorum, perire illis pauca possunt, nec his ipsis præposterè adhærent; cum moriuntur, omnia in illis moriuntur; non timent judicem cui rationem vitæ suæ reddant: nec cogitant unquam de morte, nisi cum oppetenda est: nec apprehendunt nec sentiunt quidquam mali nisi præsens; præteritis aut futuris non tanguntur. E contra homo possidere potest bona numero & varietate infinita: illis usque ad insaniam nonnunquam est addictus: Si non habet, perditè appetit, si habet, moritur timore perdendi. Et quemadmodum delectari potest omni genere bonorum, ita & contristari omni genere malorum: memoria affligitur eorum quæ passus est, & imaginatione aliorum, quæ pu-

tat imminere. Terrores quos credebat, si
experiatur, sæpenumero molestiores sunt
intolerabiles, quàm mala ipsa quæ te
immò non rarò fit, ut quod quis malum
aut futurum non sit, aut longè remotum
omnino sit impossibile. Hæc est subtilitas
genii humani atque imaginationis, quæ
to miserabiliorem hominem reddit, quæ
esset, si minus esset perfectus. Bruta
tantum præsentibus subjecta sunt, at
miseriam suam renovat & auget etiam
meditatione præteritorum & præoccupat, tum
futurorum, quæ nunquam fortasse eveni-
unt, immò ne evenire quidem possunt. Vide
nobis præsentent egregiæ hæc facultates,
memoria, iudicium, provisio & præmeditatio,
quibus gloriamur nos excellere præ be-
stias, cum hinc potiùs nostra conditio existat
inferior quàm illarum, magnitudo dolorum
strorum crescat, afflictiones nascantur
tempus, & mille mortes sequantur pro
Porcellus Pyrronis manducabat securè
vivens dum homines gravi tempestate jactati
ne moriebantur timore ne fluctibus ha-
rentur. Laërt. in Pyrrone. Quis est ergo
non mallet in quacunque aliâ creatura
serie censerî quàm hominum, nisi super
nobis certa cognitio atque consideratio

quæ non patientiam modo nobis donet, sed pariat etiam gaudium in afflictionibus nostris? *Infelix ego homo*, exclamat Apostolus, *quis me liberabit de corpore mortis huius!* Quis me eripiet infortunatum de miseriis, de necessitatibus meis quibus undique cingor circum latrantibus, velut famelici pueri circumdant matrem ejulantes & alia ex aliis postulantes, quibus tamen nunquam explentur?

§. IV.

Bonitas Dei erga nos.

AD hæc omnia respondeo posse nos non solum sublevare mala vitæ nostræ, sed etiam convertere in bona inæstimabilia, attentâ cogitatione providentiæ Dei nos gubernantis; nec tantum necessitatibus nostris & afflictionibus fiet satis, verum etiam cumlabimur gaudio, si consideremus quàm paterno nos dilexerit affectu Pater æternus, *qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum;* qui protestatur per Prophetam suum quod in omnibus quæ operatur quæ donat nobis, quæ ordinat de nobis, semper spectet bonum nostrum. Si præterea attendamus ad immensam Filii Dei charitatem, qui tam liberaliter obtulit se pro nobis,

ut daret percutienti se maxillam, saturam
 opprobrii, felle & aceto potaretur, denique
 mileret semetipsum, usque ad mortem, in
 tem autem crucis plenam ignominiam & do
 ribus gravissimis, ut sui contemptu & con
 melius quas sustinuit, nobis immortalem
 riam, suis angoribus & tristitiis gaudia no
 mereretur æterna. Hujus divini in nos an
 ris secturi, quæ fieri potest, ut mala quæ pe
 mur, male æstimerus? Quin potius in
 beati sumus miseris. Nisi forte dubitare
 sumus, an Deus tam plenus amore nostri quæ
 sua bonitate, procurare velit bonum nobis
 quasi verò ejus castigationes non sint ante
 indices, & testimonia suæ in nos benevo
 riæ, si eo, quo par est, animo à nobis excip
 tur. Quæ major esse potest animæ Deo de
 tæ consolatio quam indui insignibus Dom
 sui regis atque sponsi, si his eam hono
 dignetur, & audire ab illo hæc plenissima
 moris verba.

§. V.

Oratio Dei ad animam afflictam.

Non ignoras, dilecte Theotime, quod
 sim Deus tuus, creator tuus, salvator
 quod in manu mea sit cor tuum; quod pro
 bea

beam aërem pulmonibus tuis ad respirandū,
 & panem ad manducandum: per me clemen-
 ta, astra, & Angeli seruiunt tibi, tui causa cæ-
 lum terramque condidi & omnem ornatum
 eorum. Neque hoc satis est: nosti quod amore
 tui factus sum *vermū opprobrium hominum,*
 & *abjectio plebi,* natus in stabulo, mortuus in
 cruce, castigatus suppliciis omnibus quæ
 peccatis tuis tu ipse merueras. Et adhuc co-
 gitare audes quod malè tibi velim? postquã te
 pavi sanguine meo, nutriti, carne mea, post-
 quam tibi dedi corpus meum, animam meã,
 vitam & divinitatem meam; quid tu à me am-
 pliùs potes sperare? quæ ego luculentiora de-
 ditissimæ tibi voluntatis meæ & amoris dare
 potero argumenta? Noli ergo putare quod
 afflictiones, quas sustines, ex aliquo tui odio
 à me proficiscantur, quod illas tibi immittã,
 ut te opprimam ac perdam; immò verò illas
 eodem dono affectu quò tibi vitam donavi,
 iisdem manibus quas pro te in cruce extendi
 clavis perforatas. Quod si me Dominum ac
 magistrum tuum oportuit pati & ita intrare
 in gloriam meam, credisne te intraturum in
 alienam sine perpeffione adversitatum? An
 securiorem tibi viam monstrare, certiore
 potero januam aperire, quam qua ipse ingres-
 sus sum ante te? nonne vides quanto labore

& sudore, quanto cum vitæ periculo me-
 les bona conquirant temporalia, fluxa, ca-
 ca? Quod si nemo coronatur in terris nisi
 legitimè certaverit atque vicerit, tu sine
 tamine coronari vis in cælis? Et illi quidem
 agone contendunt pro corruptibili coro-
 tu verò pro immarcessibili. An forte the-
 les tibi coronæ pretiosiores videntur qu-
 cœlestes, circi digniores palmæ quam co-
 Si compassus fueris & conregnabis, si so-
 extiteris dolorum, eris etiam particeps
 riæ, non aliter. Si quid esset melius quam
 slictionum tolerantia, ne dubites quin te
 fecissem participem & ipse prius elegi-
cum in terris visus sum, & cum hominibus
versatus; Verùm nihil vidi certius, nihil e-
 ditius ad consequendam felicitatem bon-
 omnium aggregatione perfectam quam
 lerantiam adversitatum; idcirco illas tibi
 dem impertio manu, quâ ipse suscepi.
 ego sum qui tuis negotiis difficultates in-
 ro, ego sum qui amarum tibi calicem pro-
 no, meo nutu & consilio adversa tibi a-
 dunt; noli accusare fortunam neclama-
 conscientiâ tuâ, non enim ignoras nihil e-
 evenire, nec fortuitis eventibus locum esse
 meâ gubernatione. Noli accusare astra
 elementa; creaturæ sunt innocuæ, sunt in-
 po

potestatis instrumenta quibus utor pro bene-
placito meo. Noli accusare homines aut dæ-
mones, illorum mala voluntas nocere tibi
non potest, vires eorum, meæ sunt, nec pro-
desse possunt nisi quantum mihi placuerit,
nec obesse, nisi quantum illis à me permis-
sum fuerit, nec eas unquam exserunt nisi ex
præscripto meo & prius obtentâ à me faculta-
te. Itaque mihi uni adscribe quidquid à re-
bus creatis pateris: morbi tui, necessitates
tuæ, injuriæ, jacturæ ab eodem sunt à quo
tu ipse primum conditus es, qui te in sculpsit
cordi suo & in manibus suis descripsit te. Isai.
99. Hæ sunt blanditiæ quibus Pater meus cæ-
lestis dignari solet filios suos præ cæteris di-
lectos, hæ sunt spinæ coronæ meæ, hæ sunt
reliquiæ crucis meæ, quas amicis meis inti-
mis distribuit, ista sunt pars calicis mei quem
mihi propinavit & tractim exhaurire jussit
usque ad fundum multo amariorem, quàm
dederit ulli Martyrum vel omnibus simul, ni-
mirum ego eram primus & carissimus filio-
rum omnium.

§. VI.

Responsio anima resignata & fidentis Deo

Quis est qui non continuò respondeat
huic divinæ orationi in hunc sensum:

C 6

HA

Ita Pater, quoniam sic placitum fuit ante
 Dominus meus, & Deus meus: Fiat volun-
 tua, hoc opto, hoc desidero, hoc rogo ex
 corde: statutum est mihi in omnibus & per
 omnia sequi ductum tuum. Quia tu vis me
 tui, volo & ego; quia tu sic ordinasti, sic dispo-
 suisti res meas & non alia ratione, quæ
 esset commodior, assentior tibi Creatori
 atque omnino submitto me voluntati
 cum perfectâ conformitate voluntatis me
 benedico te Deus meus atque laudo totum
 nimum affectu quod sic placitum fuerit Divinæ
 Majestati tuæ. Eam habeo repositam fidei
 ciam in divina bonitate tua & amore infiniti
 cuius argumenta expertus sum innumera
 probatissimaque, ut non sinat animum meum
 contradicere tuo, nec persuadere mihi aliter
 quam tibi placuerit. Sicut creasti me cogito
 ut me aliquando bonis cumulare verissimum
 ita firmissimè teneo quod conserves me
 eodem semper proposito: Et quidquid mihi
 nunc tribuis sive divitias sive paupertatem
 sive honores sive contumelias, sive san-
 tatem sive morbos, omnia hæc credo à Divinæ
 tuâ providentiâ eo promanare ordine, quo
 me quam suavissimè ad obtinendum tam
 celsum finem quasi manu ducant. Verum
 tametsi non essem conditus ad excellen-
 sper
 à tu
 in q
 sine
 Para
 fieri
 mihi
 recte
 tuæ
 Pro
 sibi
 rissi
 acci
 ries
 duc
 & s
 pra
 con
 pla
 mi
 nus
 dig
 pro
 Di
 xat
 rex
 res
 tal
 spe

spem boni, possemne adhuc aliud velle quod
 à tua voluntate discreparet? ea siquidem est,
 in qua summum bonum meum colloca, &
 sine qua æstimo nullum bonum esse posse.
 Paradisus meus est facere quidquid vis à me
 fieri, & inferno damnatorum intolerabilius
 mihi esset, vivere meo sensu & ductu sine di-
 rectione & beneplacito divinæ Majestatis
 tuæ, Sic sentiunt, sic loquuntur qui se divinæ
 Providentiæ totos committunt: certoque
 sibi persuadent, illam esse Principem ac ve-
 rissimam causam omnium quæ in mundo
 accidunt, vicissitudinum, illam moderari se-
 ries temporum & tempestates annorum, in-
 ducere abundantiam & sterilitatem, pluvias
 & serenitatem, honores & opprobria, illam
 prævidere negotiis nostris, dirigere cursum
 eorum & determinare successum pro ut ipsa
 placuerit, Possuntne hi mali quidquam for-
 midare à tam munifica manu? Deus adeo bo-
 nus est, SS. Patrum sensu, ut solus nullius in-
 digus pro se, perpetua operatione extra se
 producat bona innumera, & ut loquitur S.
 Dionysius *de divin Nomin. cap. 13* ὑπερβαροξον
 κατὰ τὸν ὑπερπλήρη καὶ ἀνελάττωτον κογίαν
 τελειὰ πάντα τελεσθεργεῖ. tam magnificus ut
 res omnes ad perfectionem perducatur inimi-
 tabili ac inaccessibili liberalitatis suæ supera-
 bua

bundantiâ. Et Philo Judæus adjungit quod
Deus nec bene operando unquam fatigetur
nec beneficiendi ullam prætermittat occa-
sionem.

CAPUT III.

Consilia Dei occultissima, nobis tamen facta
sunt, quibus repugnare grande est malum

§. I.

Consilia Dei occultissima.

O Altitudo divitiarum sapientia & scientia Dei : quàm incomprehensibilia sunt
iudicia eius & investigabiles viae eius, excusat
Apostolus Rom. II. in hominum prædestinatione, quâ Deus ab omni æternitate ordinavit
statum omnium in communi & singulorum in particulari. Verum non incongruè eadem
explicare possumus de executione illius æterni decreti & admirabili modo quo utitur
Providentia hujus magni Patrisfamilias in regimine domus suæ quæ est
Ecclesia, & gubernatione filiorum suorum qui præcipue sunt omnes Christiani; hi enim
in primis ad eum pertinent non solum ut creaturæ, ut subjecti, ut servi, ut officiales, sed etiam
iam ut hæredes legitimi, ut vivæ ejus Divinitatis